

Motion till riksdagen 2005/06:So642

av **Fredrik Reinfeldt (m) m.fl.**

Äldrefrågor

Motionen delad mellan flera utskott

1 Innehållsförteckning

1	Innehållsförteckning.....	1
2	Förslag till riksdagsbeslut.....	2
3	Äldre är en resurs och tillgång	3
4	Ekonomisk trygghet på äldre dar.....	5
4.1	En politik för högre pensioner.....	5
4.2	Ökad trygghet med ett förändrat regelverk.....	6
4.3	Särskild satsning på pensionärerna.....	7
5	Lättare att arbeta för medelålders och äldre	7
5.1	Våra förslag.....	8
6	En vård och omsorg att lita på.....	9
6.1	Mer resurser till vård och omsorg	9
6.2	Valfrihet och mångfald.....	11
6.3	Vård i livets slutskede	12
6.4	Äldre och läkemedel.....	12
7	Bättre stöd till anhörigvårdare.....	13
8	Tandvård	14
9	Rätt att välja boende och att kunna bo kvar	15
10	Trygghet för äldre	17
11	Stimulera frivilligarbete	18
12	Skatteavdrag för hushållsnära tjänster.....	19

Fel! Okänt namn på

2 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att värdesäkra pensionerna.¹
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att förbättra bostadstilläggen för pensionärer.¹
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att möjliggöra för äldre att arbeta vidare.²
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att stärka vård och omsorg för äldre.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att införa en omsorgsgaranti.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att utveckla anhörigvården och stödja anhörigvårdare.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att möjliggöra för äldre att bo kvar.³
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att tillgodose behovet av boende för äldre.⁴
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om trygghet för äldre.⁵
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att utveckla den ideella sektorn och att stimulera volontärbete.³
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att införa ett skatteavdrag för hushållsnära tjänster.³

¹ Yrkandena 1 och 2 hänvisade till SFU.

² Yrkande 3 hänvisat till AU.

³ Yrkandena 7, 10 och 11 hänvisade till SkU.

⁴ Yrkande 8 hänvisat till BoU.

⁵ Yrkande 9 hänvisat till JuU.

3 Äldre är en resurs och tillgång

I denna motion presenterar vi i korthet Moderaternas förslag för att förbättra äldres situation i samhället. Åtgärderna bör ses som en helhet som syftar till att vända en oroande utveckling där banden mellan generationerna försvagas och det offentliga ansvar successivt urholkas.

Gruppen "äldre" omfattar i vissa sammanhang personer från 50 år, exempelvis när vi diskuterar äldres situation på arbetsmarknaden. I andra sammanhang är begreppet synonymt med pensionärer. När det gäller vård och omsorg används till och med termen "äldre äldre", det vill säga personer över 80 år. Även i denna motion kommer vi att med begreppet äldre avse något olika åldersgrupper. Detta menar vi inte är något problem, eftersom åldrandet i sig mer handlar om individens väg genom livet än om någon kronologisk exercis.

Ett alternativ till att enbart uppmärksamma "äldre" som grupp är att se åldrandet som en del av hela livet, lika sammansatt och värdefull som de andra delarna. Med ett livsloppsperspektiv kan fokus vändas från åldrandet som anpassning till särskilda förhållanden i den enskildes liv till ålder som organiserande princip i samhället. Det blir tydligare hur ålder och åldersnormer påverkar människors möjligheter, förväntningar och beteenden under livet. Åldersnormer kan betraktas som enhetliga uppfattningar om den "typiska" åldern då man innehar vissa roller under livsloppet.

Detta perspektiv gör det tydligare för alla att "de äldre" inte är några andra än vi själva i en senare del av livet. En utbredd osäkerhet inför den senare delen av livet kan leda till otrygghet under hela livsloppet. Därför är äldrepolitik inte bara en politik för äldre, utan i lika stor utsträckning något som berör medelålders och yngre. Vi menar därför att det egentligen är fel att tala om "äldrepolitik", eftersom vi alla i samhället är beroende av varandra. De yngre är beroende av de äldres erfarenheter. De äldre är beroende av att utanförskapet på arbetsmarknaden minskar om välfärden ska kunna tryggas och pensionerna säkras.

Äldre som grupp betraktas ofta som en kostnad eller en utgiftspost. Politiker frestas ibland att klumpa ihop människor i en viss ålderskategori och utmåla dem som "problem". Exempelvis används termen "40-talister" ofta på ett något nedsättande sätt. Men det är viktigt att påminna om att en "40-talist" faktiskt bara är en "60-talist" tjugo år senare.

Många försök har gjorts att prognostisera kostnaden för åldrandet. Ofta glöms det bort att en åldrande befolkning är ett resultat av medicinska och sociala framsteg och i grunden något positivt. I dag är pensionering synonymt med något ödesmättat, att lämna det aktiva livet bakom sig. Men när en människa helt slutar att bidra till samhället förlorar vi alla en resurs. Värdefull erfarenhet och kompetens försvinner. Förlusten är inte enbart ekonomisk, utan också mänsklig.

Även om det nya pensionssystemet har gjort det möjligt att arbeta längre än till 65 års ålder förväntas man i allmänhet att avstå från arbete. I många andra länder är det annorlunda. I exempelvis Japan är medelåldern för styrelseledamöter i privata företag 59 år. Även om Sverige är långt ifrån sämst i Europa på att erbjuda plats för äldre i arbetslivet finns det mycket att göra. I

Fel! Okänt namn på

denna motion presenteras några förslag som syftar till att göra det lättare för äldre att stanna kvar i arbetslivet. Det är också viktigt att äldre finns representerade på olika sätt i samhället, inte minst i våra demokratiskt valda församlingar.

Alla äldre vill eller kan inte delta på arbetsmarknaden. Framför allt för dem som väljer att pensionera sig tidigt är det viktigt att man kan leva på sin pension. Men för att pensionerna ska kunna tryggas måste sysselsättningen bland de förvärvsaktiva öka. Dagens pensionssystem är utformat så att pensionerna räknas upp med löneutvecklingen. Om sysselsättningen halkar efter träder den så kallade *bromsen* in. Då minskar pensionerna för alla som i dag har gått i pension. Bromsen har konstruerats för att säkerställa att pensionssystemets utgifter aldrig blir större än dess intäkter.

Men pensionssystemets konstruktörer beaktade inte en situation där en och en halv miljon människor ställts utanför arbetsmarknaden. Detta är nu ett faktum. Redan 2007 kan bromsen komma att träda i kraft om inte sysselsättningen 2005 påtagligt förbättras. Eftersom regeringen saknar åtgärder för att säkra sysselsättningen bedriver de i praktiken en politik för sänkta pensioner.

Socialstyrelsen varnar för att trycket ökar på anhöriga i takt med att platser i äldreboenden avvecklas. Antalet personer i särskilda boendeformer minskade med 7 500 mellan åren 2000 och 2003 (SoU 2004:118). Till stor del hänger utvecklingen samman med att andra angelägna reformer har genomförts och att kommunerna därför har tvingats nedprioritera äldreomsorgen.

Därför vill Moderaterna ge vård och omsorg ett omfattande resurstillskott de kommande tre åren. Eftersom 36 procent av resurserna till sjukvården kan hänföras till personer över 65 år kommer en stor andel av Moderaternas ökade anslag på detta område att tillfålla äldre. Landstingen ska dessutom ges bättre möjligheter att finansiera sjukvården med avgifter genom att högkostnads-skyddet för öppenvården höjs.

Vi moderater vill öka äldres inflytande och egenmakt på bekostnad av politiken. Det ska alltid vara möjligt att fritt välja utförare inom vård och omsorg. Privata, kooperativa och offentliga utförare ska verka på lika villkor. För att göra detta möjligt vill vi införa en omsorgsgaranti som i ett första steg garanterar valfrihet inom den egna kommunen och rätt att flytta till andra kommuner med bibehållt stöd. I ett andra steg vill vi införa en nationell omsorgsgaranti med innebörden att staten står för finansieringen av insatser inom omsorgen.

Frihet för äldre är också rätten att gå omkring på gator och torg utan att behöva känna rädsla för att bli utsatt för brott. Det visar sig att äldre som grupp inte är överrepresenterade i brottsofferstatistiken. Trots det upplever äldre ofta otrygghet såväl i hemmiljön som utanför hemmets gränser. Däremot är äldre som grupp mer utsatta för en speciell form av integritetskränkande brott. Det handlar om de så kallade åldringsrånen som ofta innebär att någon knackar på för att "låna ett glas vatten" eller liknande. Många äldre råkar också ut för bedrägerier och väskryckare. Vi moderater satsar därför fem miljarder kronor extra under tre år för att förhindra och beivra brott.

Trygghet för äldre kan också vara gemenskap. I många andra länder förekommer frivilligarbete i mer organiserad form än här. Vi menar att ökade

satsningar på frivilliga insatser behövs. Frivilligarbete ska inte vara ett substitut för offentliga insatser, utan ett komplement. Därigenom kan samhällets kitt stärkas.

4 Ekonomisk trygghet på äldre dar

Vi moderater vill: Värdesäkra pensionerna genom en politik som ökar sysselsättningen. Genomföra åtgärder som höjer den ekonomiska tillväxten och därigenom långsiktigt ökar pensionerna. Garantera att äldreförsörjningsstödet inte urholkas av höjda kommunalskatter. Se till att premiepensionen i normalfallet gäller för "två liv". Höj såväl bostadstillägget för pensionärer som det särskilda bostadstillägget.

4.1 En politik för högre pensioner

Inom några år kommer behovet av arbetskraft att öka. Den demografiska utvecklingen innebär att antalet äldre ökar samtidigt som den arbetande delen av befolkningen minskar. För att inte kraven på dem som arbetar ska bli orimliga och om vi inte ska tvingas ge avkall på kvaliteten i vården, skolan och tryggheten måste arbetskraften öka.

Redan i det korta perspektivet måste sysselsättningen stiga för att inte gröpa ur värdet av pensionerna. Den svaga sysselsättningsutveckling som regeringen väntar sig är inte tillräcklig för att undanröja risken för att den så kallade bromsen i pensionssystemet slår till, och därmed minskar pensionerna under de närmaste åren. Detta är mycket allvarligt. Den ökade osäkerhet som detta medför kan dämpa aktiviteten i ekonomin och därigenom verka självuppfyllande. Därför är det viktigt att den ekonomiska politiken inriktas på att öka antalet sysselsatta för att därigenom skapa resurser att möta dagens och morgondagens efterfrågan.

Vi moderater vill att fler ska arbeta och färre behöva leva på bidrag. Detta är en förutsättning för trygga pensioner. Om den så kallade bromsen slår till kommer pensionerna omedelbart att sänkas för alla nuvarande pensionärer. Denna sänkning är i bästa fall tillfällig, och pensionerna återställs till normal nivå när ekonomin förbättrats tillräckligt. Men om utvecklingen inte vänds riskerar vi att pensionerna permanent urholkas.

Moderaterna har därför presenterat en politik som syftar till att öka sysselsättningen och trygga pensionerna (motion 2005/06:Fi240). Vi kombinerar sänkta skatter för arbetsinkomster med minskade bidrag. Förändringarna av skatter och bidrag minskar marginaleffekterna och leder till att fler kommer i arbete. Vi räknar med att förändringarna kommer att medföra en märkbar ökning av sysselsättningen som är mer än tillräcklig för att hindra bromsen i pensionssystemet från att slå till.

Det finns också en annan viktig koppling mellan Moderaternas skattepolitik och pensionerna. Sedan det nya pensionssystemet infördes är pensionsni-

Fel! Okänt namn på

våerna kopplade till utvecklingen av ekonomin i sin helhet. Fler sysselsatta och högre tillväxt innebär därmed högre pensioner. Detta gör att Moderaterna har en politik som förmår att höja pensionsnivåerna, utan att detta leder till ökade statliga utgifter.

4.2 Ökad trygghet med ett förändrat regelverk

De ålderspensionärer som inte är berättigade till garantipension i pensionssystemet därför att de inte bott tillräckligt länge i Sverige är hänvisade till äldre-försörjningsstödet. Äldreförsörjningsstödet låg när det infördes 2003 på samma nivå som garantipensionen gjorde efter skatt i en kommun med genomsnittlig kommunalskatt, men är till skillnad från garantipensionen inte skattepliktigt. Höjningarna av kommunalskatten år 2004 i flera kommuner och i genomsnitt i riket har dock gjort att äldreförsörjningsstödet är mer värt än garantipensionen. Det uppfattas av många pensionärer med rätta som djupt orättvist.

Mot denna bakgrund föreslår vi att äldreförsörjningsstödet görs skattepliktigt och sätts till samma nivå som garantinivån i pensionssystemet. Att äldreförsörjningsstödet görs skattepliktigt får dock inte leda till att det som ålderspensionen kan tas med till ett annat land, utan ska enbart utgöra ett försörjningsstöd i Sverige om man inte är berättigad till ålderspension här.

I det nya pensionsystemet finns det möjlighet att överlåta framtida premiepensionsavsättningar till sin maka/make samt att låta pensionen tillfalla ens make om denne överlever en själv (låta pensionen gälla "två liv"). Det senare innebär dock att den månatliga pensionen blir lägre. Båda alternativen kräver särskild ansökan.

Vi föreslår att premiepension på två liv ska vara det normala och att i stället premiepension enbart på sitt eget liv ska vara något som kräver särskild ansökan. Pension till efterlevande make/maka ska enbart beräknas på de premier som har betalats in efter det att giftermål eller samboende har inletts. Detta ger ett bättre ekonomiskt skydd för efterlevande makar och skulle i någon mån kunna fungera som en förstärkning av den numera försvagade efterlevandepensionen, "änkepensionen".

En bättre möjlighet att överföra inkomstpension mellan makar skulle underlätta för familjer att låta en förälder arbeta mindre under småbarnsåren. Det skulle även kompensera något på familjenivå att arbetsmarknaden inte är jämställd och kvinnor generellt sett därför tjänar mindre än män.

Mot denna bakgrund vill vi även utöka möjligheten till inkomstpensions-systemet att överlåta pensionsrättigheter mellan makar och sammanboende. Även här gäller att pensionsrättigheter inte ska kunna överlåtas retroaktivt, utan enbart för framtida pensionsinbetalningar. Vi kan även tänka oss att explicit skriva in i lagen att man vid boskillnad vid skilsmässa ska ta hänsyn till pensionsrättigheter. Den möjligheten finns i dag, men utnyttjas inte.

4.3 Särskild satsning på pensionärerna

De så kallade fattigpensionärerna har ofta ingen ATP, eftersom de aldrig haft ett avlönat arbete. De är få, bara några procent av totala antalet pensionärer, men de kan trots det räknas i tiotusentals. Under 1990-talets ekonomiska sanering av statens finanser fick de äldre bära en tung börda.

Till de sämst ställda i dagens Sverige hör fattigpensionärer som saknar ATP. Regeringen har i sin budgetproposition visserligen föreslagit att bostadstillägget för pensionärer höjs från och med 2006. Detta tycker vi är ett bra förslag som vi ansluter oss till. Dock menar vi att regeringen i sitt förslag i någon mån bortser från de sämst ställda pensionärernas särskilda behov.

Denna grupp, som ofta har så låg inkomst att de är berättigade till särskilt bostadstillägg förutom det vanliga bostadstillägget, behöver ett särskilt tillskott. Vi föreslår därför att den skäliga levnadsnivån i det särskilda bostadstillägget för pensionärer höjs med 225 kronor i månaden 2006 och att en pensionär som är berättigad till särskilt bostadstillägg därmed får behålla 225 kronor mer per månad efter det att hyran är betald.

5 Lättare att arbeta för medelålders och äldre

Vi moderater vill: Erbjudna äldre arbetslösa, sjukskrivna eller förtidspensionärer nystartsjobb. Ge företagen större möjlighet att visstidsanställa personer över 61 år. Underlätta för arbetsgivare att anställa äldre genom att avskaffa det utvidgade arbetsgivaransvaret. Underlätta för arbetsgivare att anställa äldre genom förändringar i reglerna för avsättningar till avtalspensioner.

Åldersdiskriminering är ett betydande problem på den svenska arbetsmarknaden. Diskrimineringen behöver dock inte bero på förutfattade meningar om äldre, utan hänger ofta samman med att arbetsgivare förlorar ekonomiskt på att anställa individer över en viss ålder. En faktor av betydelse är de höga skatterna. Med nuvarande skattesystem är åtminstone höginkomsttagare (som oftare betalar statsskatt) högre beskattade än pensionärer. Det bidrar till att göra det mindre lönsamt att arbeta och mer lönsamt att pensionera sig.

Sedan den 1 september 2001 har arbetstagare rätt att kvarstå i anställning till 67 år. Många äldre kan och vill arbeta längre än så, men kanske inte på sitt gamla arbete. Men det finns ett flertal andra faktorer som i dag gör det besvärligt för företag att anställa äldre. De nya sjukskrivningsreglerna för företagen kan få en negativ effekt på företagets vilja att anställa äldre arbetskraft, som – just för att de är äldre – riskerar att bli sjuka oftare. Enligt en enkät från Länsförsäkringar drar sig 50 procent av arbetsgivarna från att nyanställa sedan de fått ökat arbetsgivaransvar (TT 2005-07-01). De arbetsrättsliga åtgärderna kan också ha betydelse för företagets vilja att anställa arbetskraft.

En annan viktig faktor som avhåller arbetsgivare från att anställa äldre är utformningen av avtalspensionerna. I det nya allmänna pensionsystemet finns ingen fixerad pensionsålder. Från 61 års ålder är det möjligt att helt eller delvis gå i pension med en, två eller tre fjärdedels pension. Någon övre gräns

Fel! Okänt namn på

för när man måste gå i pension finns inte och så länge någon arbetar tjänar denne in ytterligare pension. Varje inbetald krona, upp till 7,5 basbelopp per år, är pensionsberättigande. I ATP-systemet bestämdes pensionen däremot som en viss andel av den lön man tidigare haft. Det innebar stabilitet för dem som fick pensionen, men inte för dem som skulle betala den, det vill säga skattebetalarna.

Avtalspensionerna bygger på att företagen enligt kommunalskattelagen får göra skattefria avsättningar till pensionsförsäkringar med upp till 35 procent av lönen. Många avtalspensioner är fortfarande baserade på det gamla ATP-systemet. Det brukar heta att de är ”förmånsbestämda”. Det gäller för statliga och privata tjänstemän på många avtalsområden, men inte för privatanställda arbetare. Ett stort problem med förmånsbestämda pensioner är höga kostnader för arbetsgivare som anställer äldre personer till en lön som är högre än vad de tidigare har haft. Det är också kostsamt att höja lönen efter det att personen anställts, eftersom arbetsgivaren under den korta perioden som är kvar till pensionen måste betala in tillräckligt med avgifter för att täcka den förmån som är bestämd i avtalet. Det gäller särskilt personer med lön över 7,5 basbelopp, 24 560 kr i månadslön, eftersom det inte finns någon offentlig inkomstpension för löner över detta belopp. Konsekvensen kan bli att arbetsgivare avstår från att anställa äldre personer med hög lön därför att pensionskostnaderna är alltför höga. Detta problem skulle upphöra om de avtalslutande parterna gick över till avgiftsbestämda i stället för förmånsbestämda pensioner. De avtalslutande parterna har dock visat sig ovilliga att göra det.

5.1 Våra förslag

För att stimulera arbetsgivare att anställa har Moderaterna i Allians för Sverige kommit överens med de övriga borgerliga partierna om att arbetsgivaravgifterna ska tas bort för långtidarbetslösa, långtidssjukskrivna och personer i långvarigt socialbidragsberoende (minst ett år). Äldre arbetslösa, sjukskrivna eller förtidspensionärer kan således få nystartsjobb. Därutöver föreslår vi i vår budgetmotion att ett särskilt avdrag för arbetsinkomster införs, något som naturligtvis även inkluderar arbetsinkomster för den som fyllt 65 år.

För att fler arbetsgivare ska våga och vilja anställa äldre vill vi att möjligheterna för tidsbegränsad anställning av personal över 61 år förbättras, något som även föreslagits av Näringsdepartementets seniorgrupp (Ds 2002:10). Därför har vi föreslagit att alla undantag från tillsvidareanställning ska slås samman till en enda typ av visstidsanställning som företrädesvis bör gälla i 24 månader. Därmed ökar flexibiliteten på arbetsmarknaden, vilket underlättar både för äldre och yngre att byta eller få ett nytt arbete.

Det utvidgade sjuklöneansvaret har lett till att arbetsgivare undviker att anställa äldre med större risk för frånvaro från arbetet. Moderaterna föreslår därför att det utvidgade arbetsgivaransvaret i sjukförsäkringen avskaffas.

Vi vill också stimulera de avtalslutande parterna att göra om avtalspensionerna så att de blir avgiftsbestämda och föreslår därför att man fortsätt-

ningsvis endast ska få göra avsättningar med obeskattade medel om pensionerna är avgiftsbestämda.

6 En vård och omsorg att lita på

Vi moderater vill: Satsa 10,7 miljarder kronor på vård och omsorg de närmaste tre åren, varav 3,7 miljarder ska användas för att förbättra sjukvårdens kvalitet i en särskild kvalitetssatsning. Införa särskilda ”vårdvisare” för patienter med stora och sammansatta behov. Tillåta kommunerna att anställa läkare. Införa en nationell omsorgsgaranti som ger äldre i hela landet möjlighet att välja leverantör av äldreomsorg i eget och särskilt boende. Förbättra möjligheten för äldre i behov av omsorg att flytta mellan kommuner. Förbättra den palliativa vården. Bredda kompetensen för vissa yrkesgrupper inom vård och omsorg.

6.1 Mer resurser till vård och omsorg

Äldre är än mer än andra grupper beroende av att vården är tillgänglig och fungerar väl. Tyvärr är detta inte alltid fallet. I en undersökning av Demoskop visas att Sverige har sämst vårdtillgänglighet av åtta jämförda europeiska länder. Den bristande tillgängligheten är något som främst drabbar äldre och personer med kroniska sjukdomar.

I Sverige tvingas 27 procent vänta mer än två veckor på att få träffa läkare. I Danmark är motsvarande siffra 11 procent. I Sverige uppgår andelen patienter som enligt egen utsago inte fått bot eller lindring av sina symptom till 12 procent. I Tyskland är motsvarande andel 2 procent. I Sverige är det 8 procent av dem som besökt läkare det senaste året som inte har fått besked om orsaken till sina symptom. I Frankrike är andelen endast 1 procent.

Även om det inte finns några undersökningar som påvisar att svensk sjukvård har dåliga medicinska resultat, reser svaren i undersökningen nya frågor. Vad är det som andra länder klarar av, men som vi misslyckas med? Varför ligger Sverige sämst till på samtliga undersökta områden? Finns det en grundläggande konflikt mellan vårdkvalitet och tillgänglighet i vården?

I Moderaternas proposition till partistämman denna höst antogs en sjukvårdspolitisk proposition med förslag som bland annat syftar till att förbättra tillgängligheten i primärvården. Där föreslås också en speciell satsning på så kallade ”vårdvisare” för patienter, ofta äldre, med stora och sammansatta vårdbehov. Kommunerna bör vidare ges rätt att anställa läkare, exempelvis geriatriker, för att tillgodose behovet av läkare vid särskilda boenden.

Även den kommunala omsorgen präglas av stora problem. Variationerna när det gäller andelen äldre som får hemtjänst i ordinärt boende eller bor i en

Fel! Okänt namn på

särskild boendeform är stora i landets kommuner. Forskare som har försökt härleda dessa variationer¹ har inte kunnat påvisa några enskilda faktorer som förklarar variationen. Socialstyrelsen har i uppföljningar och utvärderingar konstaterat att det inte finns rimliga förklaringar till skillnaderna i kostnad och resurstillgång.

Mellan 2000 och 2003 försvann 7 500 platser i särskilda boenden. Motivet sägs vara en minskad efterfrågan på platser i särskilt boende. Fler sägs vilja bo kvar hemma. En annan förklaring kan dock vara att kommunerna har en övertro på kvarboendepincipen. Vård i hemmet passar inte alla och kan leda till isolering. Siffror visar också att många gamla vill ha plats i äldreboenden, men hindras av platsbrist. För två år sedan fanns 2 500 äldre som köade till en vårdplats. Förra året ökade antalet med 1 000 personer. Detta talar alltså emot vad som sagts om en minskad efterfrågan.

Eventuellt kan en satsning på hemtjänst och hemsjukvård till viss del kompensera behovet av vårdplatser, men någon sådan ökning syns inte. Dessutom sker avvecklingen oplanerat. Drygt 20 kommuner anger att ekonomiska skäl ligger bakom avvecklingen av platser. Dessutom ökar antalet personer som fått beslut om särskilt boende, men där beslutet inte verkställs.

SBU² gav 2003 ut rapporten ”Evidensbaserad äldreomsorg”. Av denna rapport framkommer en mycket viktig slutsats, nämligen att behovet av forskning kring riktigt gamla patienter är särskilt stort och att informationshanteringen brister. Det framgår också att det är utomordentligt viktigt att också andra än geriatriker tar del i det tvärvetenskapliga forskningsfältet: arbetsterapeuter, audionomer, dietister, psykologer, sjuksköterskor, med flera.

Första steget mot evidensbaserad vård – vård som är baserad på vetenskap och beprövad erfarenhet – är att följa upp den egna verksamheten och se vad som är bra och vad som är dåligt. Att veta vilka metoder man använder och vilka resultat de ger är centralt för att kunna förbättra vården. Ny forskning visar att kunskapen om de äldsta och sjukaste patienterna ofta är bristfällig. Det vetenskapliga underlaget är sämst för den grupp som har det största vårdbehovet.

Svensk vård och omsorg behöver en omfattande satsning för att långsiktigt säkra kvaliteten. Moderaterna föreslår därför att sjukvården tillförs 3,7 miljarder kronor extra i en särskild kvalitetssatsning. Vi vill sammanlagt satsa 10,7 miljarder kronor mer än regeringen på vård och omsorg de kommande tre åren. Med hänsyn tagen till besparingar tillförs vård och omsorg 3,4 miljarder kronor netto under tre år.

¹ Trydegård, Gun-Britt (2000) Tradition, change and variation: past and present trends in public old-age care. Stockholm: Institutionen för socialt arbete, Stockholm.

² SBU – Statens beredning för medicinsk utvärdering – är en statlig myndighet som utvärderar vårdens metoder.

6.2 Valfrihet och mångfald

Sedan den 1 januari 1997 är det möjligt för en äldre person med varaktigt vård- och omsorgsbehov som vill flytta till en annan kommun att ansöka om bistånd i den mottagande kommunen. I Socialstyrelsens uppföljning (Socialstyrelsen 2001) framgår att detta inte varit något problem. Trots detta kan vi i Socialstyrelsens rapport (Äldres rätt att flytta – kommunernas tillämpning av 6 h § SoL) notera att många äldre har ansökt om att få byta boende, men inte fått sina ansökningar beviljade. Av ansökningarna framgår att orsaken till att man vill flytta är att komma närmare sina barn, barnbarn eller hembygd. Andra önskemål är att man vill åldras tillsammans med landsmän eller där man känner gemenskap. Ett annat skäl, som är nog så viktigt, är att man vill flytta på grund av otrivsel.

Vi konstaterar att friska skattebetalare självklart kan flytta och bo som de vill. Barnbidrag och studiebidrag följer den enskilde. Numera finns det också större frihet att välja vårdgivare och bestämma vilken skola som man vill låta barnen gå i. Men som gammal och sjuk skattebetalare måste man ansöka om att få flytta och låta någon som inte känner till behoven eller bakgrunden till ansökan göra en bedömning.

Det finns enligt samma rapport information om behovsbedömningar gjorda per telefon. Detta är oförenligt med en politik som ska visa äldre respekt och omtanke. Vi föreslår fritt vårdval i hela Sverige – också för äldre som behöver vård och omsorg.

Vi moderater vill införa en nationell omsorgsgaranti som i ett första steg innebär att kommunerna har skyldighet att erbjuda fritt val av hemtjänst och äldreomsorg. Detta förslag beskrivs mer utförligt i rapporten *Omsorgsgaranti – valfrihet för äldre och funktionshindrade (augusti 2005)*. Detta första steg är något som de borgerliga partierna i Allians för Sverige redan har enats om. Vi vill att inflytandet över omsorgens utformning flyttas från kommunerna till individen.

På sikt vill Moderaterna att staten ska ansvara för såväl biståndsbedömning som finansiering av äldreomsorgen. Det är viktigt att boendeorten inte blir avgörande för rätten till omsorg på äldre dar. Därför behövs nationella system för biståndsbedömning och nationellt enhetliga villkor för utförare.

De fyra borgerliga partierna i Allians för Sverige har presenterat en rad andra förslag för att förbättra vården och äldreomsorgen (*Ge patienten makt*, juli 2005). Vi vill förbättra vårdtillgängligheten och satsa mer resurser på primärvården. Vi vill införa kompletterande insatser som korttidsboende, dagverksamhet och hemsänd mat. I samband med införandet av fritt val i äldreomsorgen bör kraven på utförarna skärpas. Enhetliga och vedertagna system för att mäta kvalitet och kostnader ska införas. Nationella kvalitetskriterier ska fastställas av Socialstyrelsen i samarbete med Sveriges kommuner.

Fel! Okänt namn på

6.3 Vård i livets slutskede

Att vårda personer i livets slutskede är kanske den allra svåraste uppgift man kan ställas inför. Det är en tung och svår process, också för de anhöriga. De måste kunna räkna med insatser under hela dygnet av professionell personal, för stöd och hjälp vid de fysiska, psykiska och existentiella problem som uppstår. Vård i hemmet ställer stora krav på tillgång till högteknologiska åtgärder och medicinering.

År 1997 beslutade riksdagen om en prioriteringsordning som innebär att vård i livets slut ingår i prioritetsgrupp ett. Kommittén om vård i livets slutskede påbörjade sedan sitt arbete i januari 1999 och överlämnade ett i stort sett enigt betänkande *Döden angår oss alla – Värdig vård i livets slutskede* (SOU 2001:6). Den slog fast att palliativ vård bör erbjudas alla människor. Av de 95 000 som avlider varje år beräknas ca 75 000 behöva palliativ vård. En vård som ska säkerställa såväl de medicinska insatserna som behovet av trygghet och omtanke.

Kommittén föreslog att genomförandet skulle ta fem år innan det fick fullt genomslag i hela landet. Nu har det gått fyra år och med samma beräkning kommer inte målet att uppnås förrän i bästa fall 2009 – nio år efter det att kommittén överlämnat sitt förslag. Vi anser att en god vård i livets slutskede är en viktig del av en värdig vård.

6.4 Äldre och läkemedel

Läkemedelsbehandlingen är ett annat bekymmersamt område, och läkarnas medverkan i vården av äldre måste förstärkas. Det räcker inte med ett avtal och genomgång av läkemedelsförrådet. I dag räknar man med att varannan äldre felbehandlas, något som är orimligt och borde kunna undvikas genom bättre utbildning, individbaserat läkemedelsregister och genom att ta in farmaceutkompetens i den patientnära vården.

Det handlar också om att ge sjuksköterskor utbildade före 1993 möjlighet att, efter Socialstyrelsens anvisningar och efter vidareutbildning och eventuell praktik, skriva ut vissa läkemedel. Denna grupp sjuksköterskor lämnades utanför när riksdagen beslutade att ge övriga sjuksköterskor som är verk-samma inom äldreomsorgen utökad förskrivningsrätt. Tusentals sjuksköterskor inom äldreomsorgen – utbildade före 1993 – har stora möjligheter att se effekter och eventuella biverkningar av medicinering.

Kunskapen om att många sjukdomar och läkemedel ökar behovet av god näringstillförsel är en annan värdefull kunskap. Dietister bör därför medverka till en bättre vård och omsorg.

7 Bättre stöd till anhörigvårdare

Vi moderater vill: Satsa 350 miljoner kronor på att utveckla anhörigvården och stödja anhörigvårdare under de kommande tre åren.

”Bären varandras bördor” eller ”Tills döden skiljer oss åt” är begrepp som används för att skildra många äldre anhörigvårdares omsorg om sina nära och kära. När någon drabbas av sjukdom eller funktionsnedsättning får detta konsekvenser för alla som står den sjuke nära. Viljan att hjälpa och göra något för att underlätta är ofta stark.

Att vara anhörig innebär att man på ett alldeles speciellt sätt hör ihop med den sjuke. Det innebär att anhörigvårdaren kan känna ett ansvar som ofta förknippas med skuld. Den anhöriges lidande kan till och med vara större än den sjuke anförvarens. Man upplever stora påfrestningar, såväl fysiskt som psykiskt och socialt. Ständigt vakande och känslan av att vara ensam och övergiven leder till stor trötthet. Men anhörigvårdare upplever också glädje och tillfredsställelse när den egna insatsen bidrar till att den närstående har det bra och får sina behov tillfredsställda.

Familjer och anhöriga/närstående har i alla tider fungerat som främsta vård- och omsorgsgivare för äldre, sjuka och funktionshindrade. Men den vård och omsorg som närstående svarar för har inte uppmärksammats tillräckligt, kanske beroende på att den svenska så kallade välfärdsmodellen sägs ha ett förstahandsansvar för att tillgodose den enskildes behov av vård och omsorg.

I regeringens skrivelse 2002/03:30 kan man läsa följande ”Regeringen vill slå fast att de anhörigas insats är viktiga komplement till en vård och omsorg som samhället i övrigt ansvarar för”. Men Socialstyrelsen utgår från att ungefär 70 procent av all vård av äldre i hemmet utförs av anhöriga. Den uppskattar att 250 000 anhöriga gör väsentliga insatser för att äldre sjuka ska kunna vara kvar i hemmet och att 50 000 utför oersättliga insatser. Samtidigt som andelen äldre som får hemtjänst eller plats i särskilt boende minskar, ökar anhörigas/närståendes insatser väsentligt. Denna insikt måste omsättas i ett annat bemötande från det offentliga och stöd till gagn för både den sjuke och den närstående.

Att äldre vården rämnar utan anhöriga kan vi läsa i Socialstyrelsens lägesrapport från 2003 med titeln *Vård och omsorg om äldre*. Nästan alla landets kommuner uppgav att de i bedömningen av stödbehov från det offentliga tar med den samboendes möjlighet att utföra insatserna. I en fjärdedel av kommunerna tar man också hänsyn till närstående utanför hushållet, ofta den äldres barn. Om alla dessa anhörigvårdare skulle lämna över ansvaret till kommunerna skulle konsekvenserna bli ödesdigra. Samhällets omsorg om äldre och sjuka skulle snart kollapsa.

Anhörigvårdarens arbete är omfattande och sker ofta i det tysta. Man ser det som självklart att ställa upp. Men alla måste få vara lediga, sova ut och träffa andra. Därför behöver den som vårdar någon anhörig/närstående själv få hjälp och stöd. Det är lätt att isoleras och sätta de egna behoven åt sidan.

Fel! Okänt namn på

Anhörigvårdarnas egna behov bör därför ingå som separat del vid bedömningen av omsorgstagarens vårdbehov.

Socialstyrelsen konstaterar i en rapport med titeln – *Kommer de anhöriga att vilja kunna, orka ställa upp för de äldre i framtiden?* att anhörigvårdare många gånger avstår från en dåligt anpassad hjälp som erbjuds därför att kvaliteten upplevs som undermålig, den är för dyr eller dåligt anpassad till behoven. Stelbenta rutiner gör att anhörigvårdarna inte kan utnyttja stöd som erbjuds, samtidigt som de kommunala offentliga insatserna utgör en sjunkande andel av den totala omsorgen för äldre. Kraven är:

- stödet måste vara tillgängligt
- stödet måste vara av god kvalitet
- stödet måste finnas i flera former.

Efter *Anhörig 300*, miljonsatsningen på utveckling av anhörigvården i svenska kommuner, ser vi en nedmontering av många kommunala insatser för anhörigvårdare. Vi moderater vill därför satsa drygt 100 miljoner kronor årligen för att stödja projekt som syftar till att förbättra anhörigvårdarnas situation. Vi vill också att kommunerna enligt lag ska vara skyldiga att stödja anhörigvårdarna. Vidare bör behovet av forskning och kvalitetsutveckling på området tillgodoses för att säkra uppbyggnaden av stöd till anhöriga i vård och omsorg.

8 Tandvård

Vi moderater vill: Införa ett högkostnadsskydd i tandvården som gäller för alla åldersgrupper och inkluderar förarbeten och material. Avskaffa den av regeringen införda prisregleringen för privattdandläkare som utför arbeten på patienter över 65.

Regeringen har infört ett särskilt högkostnadsskydd för äldre över 65 år. Kostnaden för detta förslag beräknades ursprungligen till 600 miljoner kronor. I själva verket kom förslaget att under de första åren kosta nästan fyra gånger så mycket. Som en direkt följd av denna kostnadsexplosion har regeringen genom köer och prisregleringar försökt bringa ned kostnadsutvecklingen. Resultatet har blivit väntetider för patienterna och krångliga blanketter som tandläkarna tvingas fylla i. Prisregleringen har i flera delar av landet gjort det olönsamt för privata tandläkare att behandla personer över 65 år. De hänvisas då till den av landstingen subventionerade folktandvården. Statens kostnader har därmed flyttats från den statliga tandvårdsförmånen till våra landsting.

Trots denna kostnadsexplosion är kostnaderna för äldre ofta höga. Termen ”maxtaxa” i regeringens satsning på tandvård för personer över 65 år ger intryck av att kostnaden begränsas till 7 700 kronor, vilket är oriktigt då vissa material och nödvändiga förberedande behandlingar för att kunna utföra protetikarbeten inom den så kallade bastandvården inte ingår. Det kan handla om långt mer än den dubbla kostnaden för exempelvis hel- eller delprotes.

Den nuvarande modellen har därutöver ett flertal andra nackdelar. När självriskens är uppnådd ersätts kostnaderna till 100 procent, vilket eliminerar kostnadsmedvetande. Den 100-procentiga subventionsnivån leder i förlängningen till att andra regleringar måste införas, vilket drabbar äldre i behov av tandvård som ställs i kö eller tvingas att endast åtgärda vissa tänder. Risken är också stor för att personer strax under 65 skjuter upp sin tandvårdskonsumtion, med risk för försämrad tandhälsa och följdproblem.

Vi vill införa ett högkostnadsskydd som styrs helt av vårdbehovets omfattning, inte av patientens ålder. Det ska gälla alla med ett omfattande behov av kostsam tandvård och är både enkelt och lättförståeligt. En självrisk för enkla och vanliga tandvårdsarbeten gör att de disponibla medlen kan användas effektivt till dem med stora behov.

De som har stora tandvårdsbehov ska få förstärkt skydd. Personer med en normal tandstatus ska själva betala tandvårdskostnader upp till ett belopp motsvarande 3 000 kronor. Självriskens kombineras i vårt förslag med en subventionsgrad på 60 procent för högre, men fortfarande normala, tandvårdskostnader. Riktigt höga tandvårdskostnader, motsvarande över 15 000 kronor per år, täcks med en subventionsgrad på 80 procent. Det innebär att de med störst behov av tandvård garanteras rimliga kostnader för omfattande behandlingar. För att undvika kostnadsdrivande effekter baseras subventionen på ersättningarna för respektive åtgärd i tandvårdstaxan. Den enskilde tandläkaren kan därmed inte öka sin ersättning genom att höja priset.

Våra förslag innebär fördelar i form av bättre kostnadsmedvetande, större valfrihet för patienterna samt ett enklare, enhetligare och mera lättbegripligt system.

9 Rätt att välja boende och att kunna bo kvar

Vi moderater vill: I ett första skede införa en takregel för fastighetsskatten för att i ett senare skede avskaffa skatten helt. Avskaffa förmögenhetsskatten. Se över de regler som gäller seniorboende så att byggandet av seniorlägenheter underlättas. Genom vår föreslagna omsorgsgaranti se till att byggande av lägenheter för särskilt boende blir lönsamt för kommunerna. Skapa en fungerande flyttkedja för att frigöra lägenheter för äldre och personer i behov av kommunal omsorg.

Fel! Okänt namn på

Varje år tas 14 miljarder ut från medborgarna i fastighetsskatt³ och 3,8 miljarder i förmögenhetsskatt⁴. Av fastighetsskatten drabbar 22 procent, eller tre miljarder, personer över 65 år. Av förmögenhetsskatten drabbar 40 procent, eller drygt 1,5 miljarder, personer över 65, detta trots att denna grupp bara utgör 17 procent av befolkningen (RUT dnr 2005:1516).

Fastighetsskatten är en bestraffning av människor som under ett långt liv har placerat sina sparpengar i den egna bostaden och betalat av sina bostadslån i stället för att konsumera eller placera i andra tillgångar. De som i stället har valt att spara i obeskattade tillgångar drabbas varken av fastighetsskatt eller förmögenhetsskatt. Fastighetsskatten är därför både orättvis och orimlig. Successiva höjningar av fastighetsskatten har i praktiken fungerat som en gradvis reduktion av privat egendom. Dessutom tvingar skatten människor att flytta från sina hem. Fastighetsskatten slår allra hårdast mot dem som har låga pensioner. Vi moderater vill avskaffa fastighetsskatten. Som ett första steg vill vi införa den takregel som föreslagits av ”Småhusägare mot boendes katt”, vilken skulle innebära en viktig lättnad för många. Därefter vill vi steg för steg arbeta oss fram mot ett avskaffande. Moderaterna har också inom ramen för Allians för Sverige enats med de andra borgerliga partierna om att avskaffa förmögenhetsskatten under nästa mandatperiod.

För dem som inte kan eller vill bo kvar hemma ska det finnas god tillgång till seniorboende. Vi vill se över det regelverk som styr tillgången till sådant boende för att se om det går att underlätta för byggandet av seniorboende. När det gäller särskilt boende kommer vår föreslagna omsorgsgaranti att stimulera byggandet av nya boenden. Med behovsprövat stöd till service i särskilt boende enligt fastställda regler blir det möjligt för omsorgsföretag att satsa på byggandet av sådant boende. Beroendet av avtal med kommunerna blir mindre och relationen mellan den äldre och utföraren mer direkt. Den äldre blir en kund snarare än en klient.

Vi anser att bostadsmarknaden ska styras av människornas efterfrågan och fria val. Bostadspolitiken ska skapa förutsättningar för olika slag av bostäder som kan tillgodose olika individers behov av trygghet och önskemål i olika skeden av livet. Flexibilitet i boendet är inte minst viktigt för många äldre som vill anpassa bostaden när lusten och orken att påta i trädgården förbyts i ökat behov av tillgänglighet till olika servicefunktioner.

Därför vill vi stimulera och underlätta för bostadsmarknaden att tillhandahålla olika slag av bostäder. Ungdomars behov skiljer sig från äldres, och då måste vi frångå dagens standardiserade bostadsproduktion. Vi måste också få i gång en fungerande flyttkedja så att människor i olika skeden i livet kan bo som de önskar utan inlåsnings effekter. Om äldre önskar flytta från småhus till

³ Dessutom tas fastighetsskatt ut på bostadsrättsföreningar, hyreshus och näringsfastigheter. Sammanlagt uppgick fastighetsskatten år 2004 till 24,0 miljarder kronor. Ekonomistyrningsverket (ESV) räknar med att intäkterna från fastighetsskatten kommer att uppgå till 24,8 miljarder kronor 2005.

⁴ För år 2005 räknar Ekonomistyrningsverket (ESV) med att intäkterna från förmögenhetsskatten kommer att uppgå till 4,2 miljarder kronor.

lägenheter kan fler barnfamiljer uppfylla drömmen om att låta barnen växa upp med gräs mellan tårna medan ungdomar kan flytta in i lägenheten som blivit för trång för barnfamiljen.

10 Trygghet för äldre

Vi moderater vill: Satsa 5 miljarder kronor extra på rättstrygghet den kommande treårsperioden.

Äldre är visserligen inte den mest brottsutsatta gruppen i samhället, men känslan av otrygghet innebär ändå stora frihetsinskränkningar för äldre. Många känner oro för att lämna hemmet eller att öppna dörren när någon ringer på. Det finns också brottslighet som speciellt riktar sig mot äldre, till exempel stöld i hemmet där gärningspersonerna genom att fråga efter telefon eller ett glas vatten tar sig in i lägenheten. Dessa typer av stöld är mycket kränkande, då den drabbade är i sitt eget hem och endast försöker vara en medmänniska behjälplig.

Flera undersökningar visar att många äldre är oroade över att lämna hemmet. Många äldre anpassar sin livsstil till den rådande otryggheten genom att inte gå ut på kvällar och genom att undvika områden som är ensliga. Störst oro känner de som bor i bostadsområden med hög kriminalitet.

Människors trygghet är en av statens mest grundläggande uppgifter. Äldre som drabbas av brott ska kunna förlita sig på att rättsväsendet reagerar effektivt, tydligt och på ett rättssäkert sätt. Brotts ska utredas, klaras upp och lagföras. I Socialdemokraternas Sverige saknar många människor denna grundläggande trygghet, och paradoxalt nog är det de personer som har det sämst ställt som löper störst risk att drabbas av brott. Vi moderater vill ändra på detta.

Genom offensiva satsningar på hela rättskedjan, det vill säga polis, åklagare, domstolar och kriminalvård, skapas ett väl fungerande rättsväsende som ligger nära medborgarna. I ett moderat Sverige ska ingen känna rädsla för att gå ut, och de som begår brott ska lagföras tidigt för att tydligt markera samhällets inställning till brottslighet.

Genom att införa nolltolerans mot brott menar vi moderater att dessa mål kan nås på ett effektivt sätt. När polisen finns och syns nära medborgarna ökar tryggheten. Personer som begår grova brott har i princip alltid börjat sin kriminella bana med mindre allvarliga brott. Därför är det viktigt att bekämpa vardagsbrottsligheten. Erfarenheterna från New York talar sitt tydliga språk. Där minskar brottsligheten för varje år, samtidigt som antalet fångar också minskar.

Vi moderater vill se fler poliser som arbetar nära medborgarna. Vi vill därför öka antalet poliser till 20 000 år 2010. Polisen måste också ges tillräckliga resurser för att kunna utreda anmälda brott. Att som i dag lägga ned en förundersökning direkt efter anmälan skickar fel signaler till allmänheten. Varför anmäla när ingenting händer?

Även åklagare och domstolar måste ges tillräckliga resurser för att kunna lagföra missstänkta brottslingar. Ärenden får i en rättsstat inte bli liggande så

Fel! Okänt namn på

länge att vittnen inte längre minns vad som har hänt eller att brottet hinner preskriberas, vilket tyvärr alltför ofta inträffar i dagens Sverige.

Kriminalvården behöver tillföras avsevärda resurser för att klara av det ökande antalet fångar. Arbetet mot droger och insatser för att förbereda internera på ett liv utanför fängsvården måste prioriteras.

Slutligen måste hela rättsväsendet genomsyras av ett brottsofferperspektiv. Bra och relevant stöd måste kunna ges dygnet runt. Ett väl fungerande stöd är viktigt inte minst för äldre brottsoffer och vittnen som kan behöva mer eller andra former av stöd under processen, till exempel väl fungerande ljudanläggningar och hjälp med annat tekniskt stöd för att underlätta processen. Sammantaget satsar Moderaterna 5 miljarder extra på rättstrygghet den kommande treårsperioden.

11 Stimulera frivilligarbete

Vi moderater vill: Utredda möjligheten att införa avdragsrätt för gåvor till ideell verksamhet. Se över lagen om offentlig upphandling i de delar denna missgynnar ideella organisationer som bedriver socialt arbete. Ge kommuner och landsting särskilda medel för att utveckla volontärarbetet. Att kommuner och landsting beslutar om särskilda handlingsprogram för mer frivilligt socialt arbete. Förbättra statistiken om den ideella sektorn i Sverige.

I England är frivilligt arbete, så kallat volontärarbete, mycket vanligt. Man hade ett organiserat arbete med volontärer redan under den viktorska tiden, då ett oegennyttigt tänkande var förhärskande. Man skulle tänka på sin nästa, utöva människokärlek och så vidare. Åtagandet som volontär kan utformas på många olika sätt. En enskild person kan till exempel avdela en viss tid per vecka eller månad för att göra en insats. Även företag kan hjälpa till genom att sponsra med tid. En arbetstagare kan på betald arbetstid få ägna X antal timmar åt att hjälpa en organisation.

I vårt södra grannland, Danmark, finns en särskild webbplats där man kan anmäla sitt intresse för frivilligt socialt arbete.

Men det finns även goda exempel, om än i något mindre skala, från Sverige. *Volontärbyrån* hjälper volontärer att hitta frivilligorganisationer att engagera sig i. Volontärbyrån i Stockholm drivs av *Forum för frivilligt socialt arbete*. Den finansieras till 2/3 av Stockholms stad och till 1/3 av Volontärbyråns pro bono-partner, ett antal företag som genom att inte ta betalt för sina tjänster stöder verksamheten. Man kan som volontär bland annat engagera sig i äldreården vid *Stiftelsen Stora Sköndal*.

Moderaterna har tillsammans med de övriga borgerliga partierna kommit överens om ett antal åtgärder för att stimulera frivilligarbete. Vi vill utreda möjligheten att införa avdragsrätt för gåvor till ideell verksamhet och se över förutsättningarna för att införa ett regelverk för vilka ändamål som ska berättiga till bidrag.

Vi är också överens om att se över lagen om offentlig upphandling i de delar som vi bedömer missgynnar ideella organisationer som bedriver socialt

Fel! Okänt namn på

arbete. Vi vill ge kommunerna och aktörerna inom vård och omsorg särskilda medel för att utveckla volontärarbetet. Landsting och kommuner bör besluta om särskilda handlingsprogram för mer volontärarbete och komma överens med vårdpersonalens fackliga organisationer om volontärarbetets innebörd och gränser.

Statistiken om den ideella sektorn i Sverige är i dag bristfällig. Därför bör Socialstyrelsen och SCB ges i uppdrag att särredovisa uppgifter om den ideella sektorns omfattning. Forskningsmedel bör avsättas för att särskilt studera den ideella sektorn i Sverige.

12 Skatteavdrag för hushållsnära tjänster

Vi moderater vill: Införa ett skatteavdrag på 50 procent för hushållsnära tjänster. Förändra reglerna för de oplanerbara VAB-dagarna.

I Sverige har pigdebatten böljat fram och tillbaka, medan Finland sedan flera år har skatteavdrag för hushållsnära tjänster. I dag utnyttjas denna skattesubventionerade service av var tionde pensionär. Avdraget ges för arbete i hushåll, som matlagning, städning, klädvård, inköp och utevistelse, men också omsorg och vård. Servicen omfattar också arbete med underhåll eller ombyggnad av bostad eller fritidsbostad liksom trädgårdsskötsel. Ett liknande stöd finns i Danmark, men till skillnad från i Finland gäller detta endast pensionärer.

På grund av kommunernas ansträngda ekonomi är det allt färre äldre som får hjälp med enkla och nödvändiga göromål. Vi anser därför att hemnära tjänster, inte minst för alla äldre, ska skattebefrias till 50 procent. Många äldre som inte är tillräckligt funktionsnedsatta för att få hemtjänst skulle trots detta vilja ha hjälp med vardagliga göromål. Vi vill underlätta för denna grupp att efterfråga olika hushållsnära tjänster. Moderaterna har därför, tillsammans med Folkpartiet, Kristdemokraterna och Centerpartiet, lagt ett gemensamt förslag om 50 procents skattereduktion för hushållsnära tjänster upp till ett värde av 100 000 kronor.

Dessutom vill vi öppna för möjligheten att betydligt friare än i dag låta andra än föräldrarna själva, exempelvis far- och morföräldrar, vara hemma med barnen under de oplaneringsbara VAB-dagarna (vård av barn).

Stockholm den 3 oktober 2005

Fredrik Reinfeldt (m)

Mikael Odenberg (m)

Per Westerberg (m)

Gunilla Carlsson i Tyresö (m)

Lennart Hedquist (m)

Tomas Högström (m)

Marietta de Pourbaix-Lundin (m)

Beatrice Ask (m)

Per Bill (m)

Catharina Elmsäter-Svärd (m)

Cristina Husmark Pehrsson (m)

Göran Lennmarker (m)

Sten Tolgfors (m)